

ו. אין המדינה האושר העליון של האדם. זה ניתן להאמר במדינה רגילה. שאינה עולה לערך יותר גדול מחברת אחריות גדולה, שנשארו המוני האידיאות. שהן עטרת החיים של האנושיות, מרחפים ממעל לה, ואינם נוגעים בה. מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהיתה תוכן האידיאלי ביותר עליון שהיא באמת האושר היותר גדול של היחיד. מדינה זו היא באמת היותר עליונה בסולם האושר, ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד, שזוהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך הוא לביאור ארוך כדי להעלות אורו בימי חושך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול.

(אמנות חסד ע"ק 8)

וכבר הי' בימי עזרא.

שכמה גדולים וטובים לא רצו ליסד את הישוב בא"י, ונשארו בבבל ג, ועזרא לקח עמו את הפסולים², שהיו מעשיהם כעורים, והי' העולם ראוי להיות נהפך לתל מלח מפניהם³, והיו מחללים את השבת⁴ גם בא"י, ומ"מ גרם הדבר שע"י צמיחת ישועה זו נבנה הבית השני, שוכינו על ידו לפרסום תורה שבע"פ והרחבת גזירות חכמים והתפשטות תורה בישראל, כדאיתא בספר היכלות⁴ א שיעקר הדרה של תורה הי' ע"י הבית השני, וכן הי' בעה"י בימינו, ע"י מה שנחזק את הישוב ההולך ואור בע"ה, ויתרבו אחינו העולים לישב את אה"ק, יצמח אור גאולה וישועה, וסוף כל המורדים והפושעים לשוב בתשובה שלמה מתוך אהבה ושמהה, ע"י אור שפע קדושת אה"ק שתשפיע עליהם, ע"י סיוען של ת"ח עובדי ד' ואוהבי ישראל באמת, שיתהלכו עמהם בנחת ואהבה, ויראו לכל העולם שהם דואגים עבורם ונכנסים בגורלם ומצבם, ועי"ן יתעורר הניצוץ הנרדם של קדושת ישראל הכמוס בעומק, אפילו בלבם של המוקצים והריקנים, ויהיו כולם יחד כלי מחזיק ברכה להיות לעם לדי' על אדמת קדשו, אשר בחר בה מכל הארצות, ומי יתן ויכנסו דברי בלב הדר"ג, ויתן ידו עמדי ללכת בדרך הקודש הזאת, לעזור בהרמת קרן הישוב, ויתקדש על ידינו שם שמים בעולם, ויתרום דגל התורה וכבודם של ת"ח על אדמת הקודש.

(אמנות הדאיה ת"ח ע"ק 8)

בי"ה, עה"ק יפו ת"ו, ד' שבט תרע"ג

לכבוד האגודה ה"מזרחית" הנכבדה, בטי"ו ואיז י"ג, שלי רב וברסה משה

סבות רבות עכבוני מהשיב על מכתבם הנכבד, מיום כ"ב תמוז דקיץ העבר, בעתו. ואחר בקשת-הסליחה מהדרת כבודם על אשר אחרתי כ"כ את תשובתי, ועם זה כלולה ג"כ בקשת סליחה על הקיצור, שאני זקוק לקצר גם כעת בתשובתי, מרוב סרדא ועבודה, הנני בא לתוכן מכתבי.

הנני מוצא את עצמי מחוייב להקדים הקדמה כללית, שהנני מעירה בכל פעם שמזדמן לי הדבר לדבר ע"ד ה"מזרחי" וערכו: שיש חק אחד שהוא מחוייב, לדעתי, לחוק על דגלה שרק על-ידו תופיע עליו אור נשמתו הפנימית, חפשית מכבלי הסתירה המכבידים עליו. החק הזה הוא: שיביע המזרחי בגלוי, שלמרות האמון שהוא מראה תמיד להציוניות הכללית, מצד שיתופו עמה בהמשכה הלאומית והתגשמות שאיפותיה במעשה, לחום הוא עם-זה על הסעיף היחידי החקוק בציוניות עוד מטעם הקונגרס הראשון, האומר ש"הציוניות דבר אין לה עם הדת". החק הזה הוא עושה באמת את כל התעמולה ה"מזרחית" פלסטר-י, שהרי ה"מזרחי" עומד הוא נכון על ככר התורה, והבר"ד נר הוא לרגליו, ואנו כל שלמי אמוני ישראל יודעים אנו ברור, שרק באיכות הקישור הנאמן של האומה בכללה עם תורת-חיים שלנו, תורת ד' תמימה, תלויה היא הצלחת הציוניות והתגברות כחה מיד ולדורות, ובעניבתה-של-תורה אין תוחלת ותקוה, וכל פרח מוכרח להיות כמק וכל שורש כאבק², — ואיך יוכל ה"מזרחי" לעבור בשתיקה על חק זה, העוקר את כל משאת-נפשו, ולפי דעתי העניה אין תקנה לה"מזרחי" כ"אם כשידבר בשפה ברורה, שעם כל אהבתו להציוניות בכללה, ושעם כל מה שהמעשים והדעות, הורים והרחוקים, של רבים מהציונים, לא יוכלו לגרום לו כל נסיגה-לאחור וכל חלישות-כוח מלותרפת עבודתו השקודה על ככר התהיה הלאומית בארץ-אבות ביהוד, בכ"ז על החק המחפיר הזה הוא נלחם בכל כח, ולא ישקוט ולא ינח עד אשר יורידוהו מעל במת הציוניות, ותחתיו יוחק חק לישראל כמו שהוא באמת, וזכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור, אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, ועמידה ליעקב לחק, לישראל ברית-עולם, לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם". ההתנגדות הנמרצה להחק ההורס הנ"ל מוכרחת היא להיות בולטת מכל פנותיו של ה"מזרחי". היא צריכה להיות חרותה בתור מוטה קצרה על כל גליון מגליונותיו הרשמיים, היא צריכה להשנות אלפייאלפים פעם, ככל כנסיה בין חדשה בין ישנה, האמת הנצחית הזאת לא תוכל להפסיק מתעמולתה, עד אשר תעמוד בבטחה על מכונה, שאז הכל יכירוה, ותהי לנחלה לישראל, ואז נוכל בבטחה ללכת על מסילתנו לעסוק בכל המקצועות הכלליים, אשר התוו כבודם במכתבם הנוכח:

א. חיזוק הדת לכל פרטיה. כשאנו מיסדים תחילה את היסוד המוסד, שהציו-ניות בתור ציוניות היא חייבת לדאוג בעד נשמתה של האומה שתפריח ולא תבול, והנשמה הלאומית חייבת תלויים הם בכל התורה כולה, וביחוד ביסודות היותר עיקריים כמו: חנך הבנים ברוח-אמונים ישראלי, שמירת השבת וקדושתה, תהיות

(אמנות הדאיה ת"ח ע"ק 38)

וה"מזרחי" מוכרז הוא, לתקומתו, להשתדל תמיד להוציא-לאור את התוכן החי הצפון ברעיון התחיה הלאומית, ללחום על האמרה המחפירה ש"הציונות דבר אי-לה עם הדת", שבתוכה ארס-נחש מונח והכחשה-עצמית נוראה, המכשילה את הכה הפנימי והמקורי של האומה. ה"מזרחי" צריך להזריח אור על הציוניות במעמקי המחשבה, למצא תמיד את הגרעינים החיים שהם מפרים בכח קודש העליון את נצני התחיה ולהבליטם בצורות מאירות וברורות. ואם באה תחלת הקצת הקץ, שבני ישראל ובני יהודה נזרעים בארץ "זרע אדם זרע בהמה", וכפירוש המסור: "זרע אדם לחוד זרע בהמה לחוד"⁵, ובטוחים אנו שאין לנו להתפחד כלל מכל הריסה מוחלטת ע"י עירובם של "בני-אדם שמעשיהם מעשי בהמה" בתוך תנועות תחיתנו; אבל זה הקבוץ של "זרע אדם" צריך להראות בכל פינותיו את צד האדם שבו. דעות ממוצעות ופשרניות, שיש בהן מעין חולשה גופנית ורפיון נפשי, אינן עלולות לנצח בתכונה רבת-פעלים פתכונת התחיה הלאומית שלנו, שרוח ד' אלה עולם מתגוסס מכל עבריה. עלינו להזדיין בכח רוחני גדול, בדעות מוחלטות מקוריות וקבועות, העולות בכח-החיים שלהן להראות את הדרך על כללות השאיפות החדשות, שנוצרו בימינו ברוח ד' המעיר לתחיה את עם-קדשו.

(אמרת הרב אהרן חיים ק"ק 307)

ב"ה ט' סיון תר"ץ

לכבוד יושבי כפר נהלל, שלו'.

שמועה נוראה שמעתי עליכם, שמועה שהרגיזה את כל רוחי בקרבי, כי ביום שבת קודש העבר ד' סיון דנא חללתם את יום הקדוש באופן נורא, קצרתם את התבואה ועשיתם את כל המלאכות השייכות לעבודה זו, בקהל ובכנופיא. דעו לכם כי הריעותם אשר עשיתם, אתם הנכם הולכים בדרך רעה כזאת שסוף כל סוף עלולה היא להפיר את כל האחוה שבין כל קהל עם ישראל וביניכם. ומה מאד נחרדתי לשמוע כי נמצאו ביניכם מפיחי שקרים, שהוציאו קול שהרבנות הראשית התירה לכם לחלל את השבת בשביל הפסד התבואה לפי הדמיון שלכם. שומו שמים! תחת אשר היה ראוי לכם לשום על לב כי כל הצרות הגדולות אשר אנחנו סובלים כעת בארצנו הקדושה [=פרעות תרפ"ט והנלווה אליהן], באו עלינו כתומן מפני אשר זנחנו את דבר ד', וראוי לנו עתה לשוב ולעזוב את כל דרכינו הרעים ואז נבנה בארץ - הנכם מוסיפים חטא על פשע, להוסיף לחלל את כל קודש בישראל, ולחפא עוד דברי שקר שהרבנות הראשית התירה לכם לעשות נבלה כזאת. חדלו אחים, שובו שובו מדרכיכם הרעים, למען תהיה לישראל תקומה מפני אויביו ומפני כל הפורעניות הנוראות המתרגשות לנו בעולמנו בארץ ישראל, כי כבר נמלאה סאת הזדון ולא תוסיף עבור עוד.

הנני מקוה שדברי אלה, היוצאים מעומק תבערת לב אח מלא אהבה ודכאות חרדה על שבר עמנו וצפיה לישועתו, יהיו לכם למוסר, בטרם יתגנפו רגליכם על הרי נשף, שלא יבדל כל עם ישראל מכם ומתוצרותיכם, שובו וחיו.

אחיהם המוכיח אתכם מתוך אהבה ומצפה לתשובתכם הנאמנה, החותם בברכה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

(אמרת הרב אהרן חיים ק"ק 307)